

ABD'nin Tepebaşı'ndaki başkonsoloslugu, yer darlığı nedeniyle Tarabya'ya taşınacak

108 yıllık tarih satılıyor

Tarabya sırtlarındaki 51 bin metre karelik arazinin alımı için öngörüşme yapıldı. Fiyat yaklaşık 16 milyar lira olarak belirlendi.

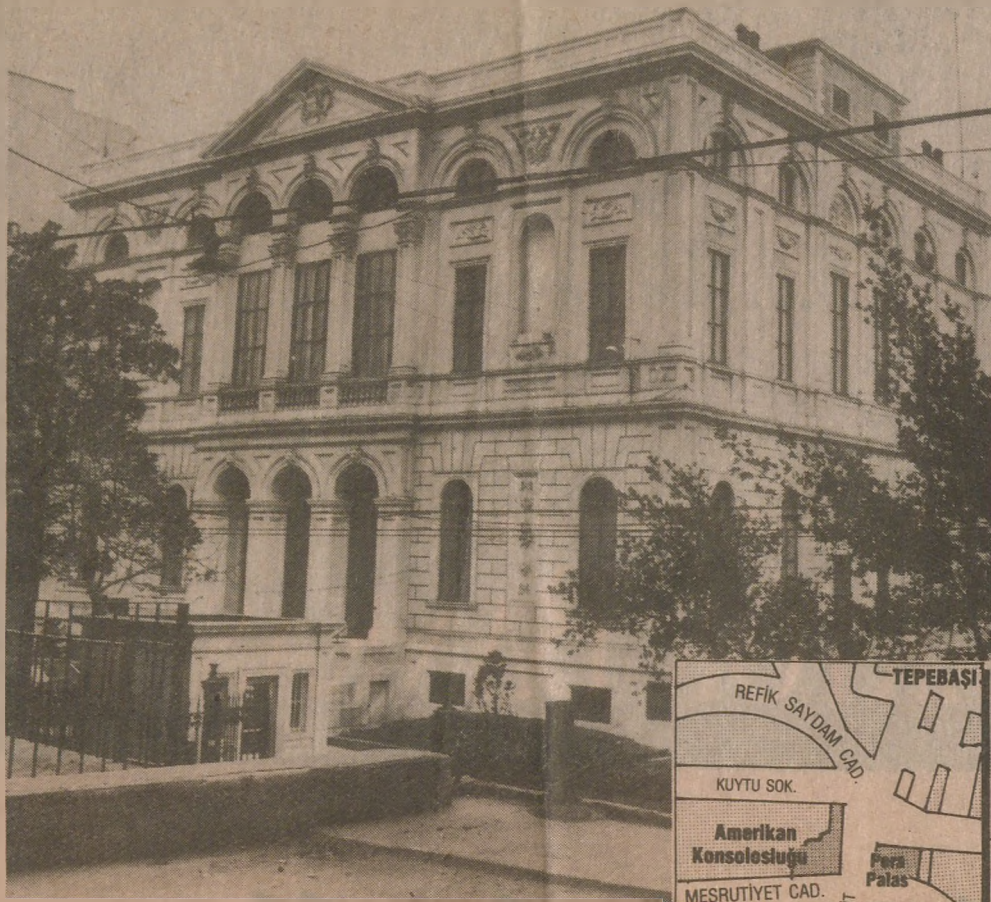
Tarabya'daki tesislerinin planı ve maketi hazırlanmış durumda. Tesis, konsolosluk idari işler, Amerikan Basın ve Kültür Merkezi, arkada ana konsolosluk binası, yanda deniz piyadeleri güvenlik bölümü, kafeterya ve ana girişten oluşacak.

LEYLA TAVŞANOĞLU

ABD'nin İstanbul'daki 108 yıllık tarihi başkonsolosluk binası satılıyor. ABD Dışişleri Bakanlığı, güvenlik ve yer darlığı gerekçesiyle Tarabya sırtlarında 51 bin metre karelik bir arazi alıp burada yeni bir konsolosluk tesisi yapacaktır. Tarabya'da bulunan 51 bin metre karelik arazinin alımı için yapılan ön görüşmede fiyat 6 milyon dolar (yaklaşık 16 milyar 200 milyon TL) olarak belirlendi.

ABD'nin dış ülkelerdeki diplomatik misyonlarının en eskisi ve ABD yönetimi tarafından satın alınan ilk dış misyon binası olarak tanınan İstanbul'daki başkonsolosluk, aynı zamanda Palazzo Corpi (Corpi Sarayı) adıyla da anılıyor. Çünkü binayı, 19. yüzyılın ortalarında İstanbul'a yerleşen Ignazio Corpi adlı çok zengin Cenovalı bir tüccar aynı zamanda kuzeni olan metresi için yaptırmış.

ABD'nin İstanbul Başkonsolosu Thomas Carolan'la, binanın satışı ve yeni konsolosluğun yap-

PALAZZO CORPI — İstanbul Tepebaşı'ndaki ABD Başkonsolosluğu, Palazzo Corpi diye de anılıyor. Bu binayı 19. yüzyıl ortalarında İstanbul'a yerleşen Ignazio Corpi adlı çok zengin Cenovalı bir tüccar, aynı zamanda kuzeni olan metresi için yaptırmış.

tırılması konusunda konuşuyoruz. Başkonsolos Carolan diyor ki:

“ABD Dışişleri Bakanlığı, buradaki konsolosluk ve yanındaki Amerikan Basın ve Kültür Merkezi binalarının satılması kararını 1988 yılında aldı. Karar alınırsa Ankara'da büyükelçiliğe bildirildi. Ben o sırada Ankara'daydım. Bana karar bildirdiklerinde önce şaşırıp ve üzüldüm doğrusu. Çünkü burası son derece güzel ve tarihi bir bina. Kararın çıkmasından sonra yer arama-

ya başladık. Tam yedi yer dolaştık. Hatta bir tanesi Anadolu yakasındaydı. O sırada Belediye Başkanı olan Bedrettin Dalan bize orasının konsolosluk için uygun olmadığını söylemişti. Sonra Tarabya sırtlarında, Türkiye İş Bankası Vakfı'na ait bu araziye bulduk. Şimdi açık artırmanın yapılmasını bekliyoruz. Araziyi açık artırma usulü ile satacaklar.”

Başkonsolos Carolan, Tarabya'daki arazinin alımı için önce Sarıyer Belediye Başkanlığı ve

Ankara'da Dışişleri Bakanlığı'ndan izin çıkması gerektiğini, Sarıyer Belediye Başkanlığı'yla konunun hallolduğunu, ancak Dışişleri Bakanlığı'ndan henüz bir yanıt çıkmadığını sözlerine ekledi.

Başkonsolos Carolan, Tepebaşı'ndaki konsolosluğun satışı için harekete geçip geçemedikleri sorumuza şu yanıtı verdi:

“Henüz bir satış girişimimiz olmadı. Bu yerimiz son derece değerli ve tarihi. Kim alır bilemiyorum. Kim bu kadar parayı yatırır? Çünkü binayı yıkamazlar, bi-

rinci dereceden tarihi eser. Yanındaki bina da öyle. Artık alanları burayı otel mi, yoksa kumarhane mi yaparlar, bilemem.”

Konsolosluğun kent tam merkezinde ve dar bir sokakta bulunması nedeniyle güvenlik önlemlerinin yetersiz kaldığına işaret eden Başkonsolos Carolan, personel artışıyla birlikte yer darlığının da satış kararı alınmasında etkili olduğunu belirterek, “Hele vize bölümünü görseniz. İnsanlar neredeyse kucak kucaka oturuyor. 50 metre genişlikte, 25 metre uzunlukta bir salonda dörtü Amerikalı, 12'si Türk 16 kişi çalışıyor. Yer olmaması yüzünden vize almaya gelenleri de kapının dışında bekletmek zorunda kalıyoruz” diye anlatıyor.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nun bu en eski misyon binasını neden elinden çıkarmak istediği sorumuza Başkonsolos Carolan'ın yanıtı şu oluyor:

“Çünkü para gerekli. İlk satış kararı çıktığında ‘hiç olmazsa kütüphaneyi burada bırakalım’ diye önerdim, ama binaları tümüyle satma kararı aldıkları için bunun mümkün olmayacağı yanıtı verdiler.”

Alınan bilgilere göre Tarabya'daki konsolosluk tesislerinin planı ve maketi hazırlanmış. Tesis, konsolosluk idari işler, Amerikan Basın ve Kültür Merkezi (USICA), arkada ana konsolosluk binası, yanda deniz piyadeleri güvenlik bölümü, kafeterya ve ana girişten oluşacak.

Binanın tarihçesi

ABD'nin İstanbul Başkonsolosluğu'nun tarihçesi çok ilginç. 1830 yılında da İtalya'nın Cenovalı kentinden Ignazio Corpi adında bir tüccar İstanbul'a gelip yerleşmiş. Yanında annesi, kız kardeşi ve erkek kardeşi varmış. İstanbul'a yerleştikten sonra çok zengin olan Corpi, buradaki İtalyan Katolik toplumu için yardım faaliyetlerine de girişmiş. Hatta bugün hâlâ faal olan İtalyan Hastanesi'nin yapılmasına da önayak olmuş.

1873 yılında Corpi, İtalya'dan Giacomo Leoni adlı bir mimar getirterek, ailesinin adını vereceği saray yavrusu bir bina inşa etmesini istemiş. Gülağacından pencere kasaları Piemonte'den, zeminin ve binanın dışının kaplanması için mermerler Carrera'dan getirtilmiş. Binanın yapımı 1870'ler boyunca sürmüş. 1882'de inşaat yeni bitmişken, Corpi ölünce vârisleri binayı ABD yönetimine kiraya vermişler; 1907'de de 28 bin altına, o dönemin kuruyula 123 bin ABD Doları'na, bugünkü kurla da 1 milyon 650 bin dolara (4 milyar 455 milyon TL) satmışlar. 1910'da yanına bir bina eklenmiş. 1945'te de Pera Palas Otelinin yanındaki eski Constantinople Club binasını satın alarak burayı da Amerikan Basın ve Kültür Merkezi haline getirmişler.

1907 yılında Amerikan sefiri olan John Leishman önce kendi parasıyla binayı satın almış, daha sonra da ABD yönetiminden bu parayı istemiş. Ancak Kongre gereksiz bularak reddetmiş. Leishman, bunun üzerine Washington'a giderek büyük bir davet vermiş ve partiye Senato ve Temsilciler Meclisi'nin dış politikayla ilgili bütün üyelerini çağırması. Davetin sonuna doğru oturlan poker partisinde Leishman, İstanbul'daki binayı ortaya koymuş. Kendisi kaybederse bina elinden gidecek, kazanırsa Kongre üyeleri binanın alımını kabul edeceklermiş. Leishman gerçekten de kazanmış ve parasını geri almış. İstanbul'daki tanınmış ABD sefirlerinden Henry Morgenthau'nun binanın büyük salonunda sık sık dönemin Dahiliye Nazırı Talat Paşa'yla buluşarak uzun sohbetler yaptığı anlatılıyor.

Cumhuriyetin ilanından sonra bütün sefaretiler yavaş yavaş Ankara'ya taşınmaya başlayınca, İstanbul'daki son Amerikan sefiri John Van MacMurray de 1937'de Ankara'ya taşınmış ve İstanbul'daki bina başkonsolosluk haline getirilmiş.